

A NOSA TERRA

Año XXXI — Núm. 469

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual 231.437

CORRE ARGENT. Cent. B.

TARIFA REDUCIDA

Concesión N.º 2727

TARIFA REDUCIDA

Concesión N.º 2052

BOS AIRES, XUÑO DE 1949

Lembranza do Plebiscito Galego

Cun entusiasmo desbordante, celebrouse o 13º aniversario do plebiscito no que o noso povo reafirmou a súa personalidade e o seu anxeo de ser autónomo. O teatro do Centro Asturiano atopábase completamente cheo. Un numeroso público, que se desparramaba pol-os pasillos e agolpábase á porta do salón, acudiu con fervor patriótico ao aito orgaizado pol-os Centros Ourense, Coruña, Lucense, Pontevedrés, Betanzos, A. B. C. de Corcubión e Irmandade Galega.

Espectáculo emocionante era ver aquela multitude, que chegaba coa fe posta na patria, para asistir a unha festa que non lles ía a dar os acostumados deleites dos "pic-nis", dos bailongos e das distintas diversiones que tanto abundan nas nosas sociedades. Alí latexaba a alma dun povo, canso de ser escravo, que quería amosar os seus nobres ideais, dando un mentis aos probes de espírito e aos charlatáns alquilonos, que coidan que só se moven as xentes pol-os os intereses mezquinos, como eles fan. Non morreu o galeguismo! Cada vez máis forte e puxante, arrolará a todol-os que se atrevesen no seu camiño e barrerá a todol-os monecos de trapo e cabales de cartón que se lle poñan diante.

COMENZA O AITO

Dou comenzo a magna asamblea co Hino Galego, cantado pol-a coral "Terra Nosa", que dirixe o afamado mestre Isidro Maiztegui. O público, que escoitou de pe o fermoso canto de Pondal, premiou con ferventes aprausos a laboura do dito core e viviu con entusiasmo a Galiza.

FALA D. MANOEL PUENTE

Seguidamente, o presidente da comisión orgaizadora, Sr. Manoel Puente, pronunciou unhas atinadas verbas, que foron moi apraudidas, nas que espricou o significado do aito, loubando ao noso gran persoero, o ilustre Castelao, do cal dixó "que foi o home que máis loitou nesta época contemporánea pol-os dereitos de Galiza e que coa súa perseverancia logrou pór na man do povo a arma eleitoral que lle permitiu aprobar, nun plebiscito glorioso, o estatuto que lle daba a autonomía á nosa Terra".

Despóis, dou lectura a un varil mensaxe que o presidente do Consello de Galiza dirixeu á co-leitividade galega de Bós Aires e que nesta mesma páxina insertamos.

RECITADOS DE MARUXA BOGA

A continuación a eminente actriz, Maruxa Boga, coa gracia e o sentimento que ela pon sem-

A co-leitividade galega de Bós Aires celebrou coa meirande eisaltación patriótica a data magna de Galiza. — Elocuentes mensaxes de Castelao e Alfredo Somoza

pre nas nosas cousas, recitou un fermoso poema de Avelino Díaz, titulado "Saúdo", e o rexo canto de Alfredo Brañas "Como en Irlanda", que arrincaron grandes aprausos dos asistentes.

DISCURSO DE AVELINO DIAZ

Siguen o programa co discurso deste distinto irmán e poeta que inframou o espírito dos presentes facendo unha minuciosa reseña histórica de Galiza, den-

de os primitivos tempos dos cel-tas até terminar no inmorrente día do plebiscito.

O discurso de Avelino Díaz foi unha clara disposición de numerosos feitos acaecidos na nosa Terra, lembrando o heroico sacrificio dos que morreron no Monte Medulio e no cimiterio de Carral, a loita dos irmáns e a epopeia da reconquista, que comenzo con galegos —Pelaio si non era galego, foi educado en Galiza—; e moitos

feitos máis que demostran que Galiza sempre tivo conciencia da súa nazionalidade e que na nosa Terra había un povo disposto a morrer, en todal-as ocasións propicias, pol-a defensa do noso dereito a ser ceibe.

Foi un discurso verdadeiramente enxundioso, que o público aplaudeu longamente, sobre de todo, nos pasaxes en que o orador afirmaba a nosa personalidade con probas evidentes, afirmación que, como "leitmo-

Mensaxe do Presidente do Consello de Galiza D. Alfonso R. Castelao

Amigos e irmáns:

Eu conservaba un testamento antigo, escrito en galego, no que o testador declaraba estar san de corpo e de alma, sen ningunha doer física, que lle quitase o entendimento e o xuício. Non é que agora lembre aquí testamento, porque queira deixar fe da miña vontade para que despóis de morto non haxa contenda sobre dos meus bens, pois nin teño fortuna nin penso que a miña enfermidade sexa mortal. Eu non podo morrer agora, porque aínda teño moito que facer, e a miña vontade de vivir val tanto ou máis que as meiciñas dos médicos. Non; eu lembro aquel testamento porque son escravo d-unha door física que dende fai máis de catro meses non me permite coordinar ben as ideas. Non podo, pois, escribir un mensaxe diño da hora presente. Aseguro que nunca na miña vida tiven tanto que decir e tantos desexos de decilo; pero non podo ordear a materia que dentro de min rebule. E tempo chegará para falar como é debido.

Os meus discursos no día do Estatuto foron sempre crónicas e xuícios d-aqueño que máis preocupaba á nosa co-leitividade. Hoxe o meu discurso sería extenso, e duro de roer para certos monifates. Falaría do republicanismo desterrado de Hespaña, xa caído na máis torpe rutina doutrinaria, que non soupo manter en vilo, a causa máis sensible e apasionante do noso tempo. Falaría dos partidos políticos restaurados no desterro, que só sirven para armar ños. Falaría do goberno hespañol que agoniza en París. Falaría do convenio socialista-monárquico, que non só delata o impudor de certos xerifales do socialismo, senón que vai complicando e corrompendo ao esquerdismo histórico de Hespaña. Falaría, inrusive, do Comité Federalista Hespagnol, que preside Madariaga e o seu elenco de malos cómicos. Falaría extensamente dos varios criterios que reinan no interior de Hespaña e nas esperanzas que moitos poñen aínda no talento de Prieto. Falaría da mentalidade dos novos emigrantes galegos, que veñen a enriquecerse cos métodos correntes en Hespaña. Falaría da emigración dos xurelos, con tanto respecto como falaría da emigración dos galegos de hoxe en día. Pero, a miña atención deteríase principalmente, nos varios acaecimentos que padeceu, e sigue padecendo a co-leitividade galega de Bós Aires. De todo esto falarei cando me repoña da enfermidade que agora me ten pos-

teado, e xuro que non me contará ningunha consideración, pois estou no segredo das manobras, e coñezo ben aos alacáns que as dirixen. O ataque vai contra o galeguismo orgaizado da nosa co-leitividade i en beneficio dos franquistas e monárquicos, que nas Américas soñan con volver a reinar. Esta é unha verdade que non tardará en ser demostrada. E conste que se ataca o galeguismo porque se quer matar o republicanismo. O ataque contra o galeguismo orgaizado, é un ataque dirixido principalmente contra o republicanismo. Si algúns pseudo galeguistas caen n-esa tentación non fan máis que servir ao falanxismo nemigo de Galiza.

Ningún home de ben negará que os galeguistas sacrificamos moitas veces o noso galeguismo en aras do republicanismo; pero ocorre que os republicáns específicos non erguen a súa voz para reconecelo. Isto quer decir que os republicanos específicos carecen de sentido político, porque o día que o galeguismo da nosa co-leitividade desaparece, desaparecería o mellor baluarte do republicanismo en América. Podo decir, ademais, que o día que o noso movemento galeguista e republicán se quebrante, ese día saíran da escuridade os falanxistas hespañoles, porque os republicáns a secas teñen menos coraxe para defender a República que os galeguistas. Velahí por qué eu, no día de hoxe, denuncié como traidores a cantos sementan a discordia na nosa co-leitividade, inxuriando e calumniando ao galeguismo, co único obxeto de servir aos nemigos da República democrática e liberal.

Que se me perdoe que non sexa máis eistenso, pero deixo así manifestado, moi apretadamente as razóns básicas da inorme importancia que ten o galeguismo orgaizado, non somentes para defender os dereitos de Galiza, senón para defender tamén as esenciais do republicanismo, que non poden ser outras que a democracia e a liberdade.

Por riba da desagradable crónica e da dura crítica que eu podía facer hoxe da actualidade, queda, non embargantes, a miña esperanza no hó sentido galego, e quero deixar testimoño da miña fe rexa no trunfo dos nosos ideais, que non se limitan ao conqurimento d-un simple Estatuto otorgado pol-o Estado Hespagnol, senon d-unha Autonomía integral para Galiza dentro d-unha Confederación Hispana.

Dende o meu leito de enfermo envío, n-iste día memorable, afervoados saúdos a tudol-os patriotas galegos.

titiv", fixo resaltar o Sr. Díaz en distintos períodos do seu erudito discurso.

CANZONS E VERSOS

Logo a coral "Terra Nosa" fíxonos escoitar unhas fermosas e ben entoadas canzóns da nosa patria, que foron apraudidas afervoadamente por todos e feitas repetir con entusiasmo.

De seguida, o varil recitador Luis López (Lito, como se lle chama con agarimo) recitou os famosos versos de Ramón Cabanillas, "En Pé", que os asistentes apraudiron frenéticamente; e a continuación dixó admirablemente os sentidos versos do poeta Antón Zapata García, "Campana da Berenguela", versos que falan da emoción patriótica do autor cando se recibiu en Bós Aires a notiza da aprobación do plebiscito. Foron asimesmo moi apraudidos.

VERBAS DE NUÑEZ BUA E MENSAXE DE SOMOZA

Logo logo a tribuna do doutor Nuñez Búa, quen coa súa verba quente e sinxela, lembrou a lenda mística da caixa de Pandora, que espallou os maes pol-o mundo cando foi aberta; pero ficando no fondo dela a esperanza, que é a que alenta aos povos e dalles a fe necesaria para seguir crendo que algún día serán reaizados os nosos anxeos.

E despóis de botarile en cara aos políticos o que no desterro sigan coas súas vellas intrigas e maniobras, que só serven para desacreditalos, entou unha loubanza aos emigrantes que eiquí souperon labrarse un porvir sen descoidar por eso o sagro nome da nosa Terra; e que él pol-a súa parte, non se considera como un desterrado político, senon como un emigrante de terceira.

Acalados os aprausos que recompensaron a cálida gración de Nuñez Búa, este leu o emotivo mensaxe que o diputado galego, Alfredo Somoza, imposibilitado de concurrir ao aito, enviou dende Montevideo, que noutro lugar deste número se reproduce.

ALONSO RIOS CLAUSURA O AITO

O segredario do Consello de Galiza, o fogoso deputado agrario por Pontevedra, Antón Alonso Ríos, ergueuse para cerrar o aito. Unha gran salva de aprausos saludou a presenza do vello e incansabel loitador galego, quen escomezou dicindo o que se debía entender por autonomía, que para uns tratábase dunha autonomía administrativa, para outros dunha autonomía política e para moitos nos cuaes

(Continúa na pág. 4)

Morreu Don Ale. O famoso outrora emperador do Paralelo deixou este picaro mundo despois dunha vida de axitación e de aventuras.

Nunca quixemos mal ao Sr. Lerroux; sempre nos inspirou certa simpatía pol-o desparpaxo de pillabán que tiña. No fondo non era mau.

Demagogo e comecegos nos seus comezos, cando en zapatillas e sen camisa andaba por Barcelona facendo bulla; eisilado máis tarde na Arxentina pol-os sucesos da semana traxica; colaborador logo coa monarquía, até o punto de que se lle atendían as recomendacións para dar mandos de reximentos; membro do comité que traballou pol-o advenimento da República e ministro de Estado do primeiro goberno da mesma, terminou ao cabo por xuntarse co malfadado Xil Robles, e entre os dous, preparar o camiño para dar a puñalada que acabou co réxime que o povo legal e libremente habíase dado.

Por medo aos falanxistas, que non lle perdoaban certos antecedentes e tiñanlle xenreira pol-a súa anterga posición antilegal, cando trunfou a "groriosa revolución salvadora", foise prudentemente para Portugal, onde resideu hastra fai pouco que regresou a Madrid, co visto bó do caudillo.

Sentimos a súa morte, como sentimos a de todo ser humano, pero aos nosos beizos asoma unha leve sorrisa ao pensar que finou, recibindo os santos sacramentos e a bendición papal. ¡Todo sexa por Deus!

R. I. P.

Según un xornal de Nova York, o goberno franquista anda en tratos con funcionarios do Departamento de Educación de Norteamérica para un intercambio cultural, e a este efecto, enviaríanse varias coleccións de cadros do Museo do Prado.

Mais o verdadeiro fin do pran falanxista —agrega o dito xornal— sería financiar un empréstimo de 200 millóns de dólares.

Hai que nes se indinan por esta atitude antipatriótica do amo da Hespaña; outros negan a veracidade da noticia por parecerlles absurda. Nós non-os indinamos nin duvidamos de nada. Todo o que veña por ese lado, os maores disparates, mrescemos toda a fe. Acaso non se hipotecou a nación para facer unha guerra civil? Acaso non se condena un povo a unha existencia miserábel, de tuberculosis e fame, sóio por soste un réxime apodrecido, que perdura por obra e gracia da Divina Providencia?

Si se sacrifican os homes, ¿por qué non se han de sacrificar os cadros?

Os falanxistas celebraron en Barcelona unha misa pol-a ialma de Mussoñni. Parécenos moi ben. A lo menos, eles son agradecidos. Si él non fora, ¿onde estarían agora os que disfróitan na Hespaña dun paradiso?

Non oustante, poida que moitos dos que foron á misa maldixérano pol-o baixo. ¿Cánto non darían por volver ao inferno do anticristo de Azaña!

A situación económica da Hespaña é catastrófica, atópase ao borde da ruína. Os industriaes cataláns ameazan con cerrar as fábricas, porque están gastando cantidades inxentes para manter aos obreiros, que non poden traballar por falla de materias primas. Pero o goberno obriga aos patróns a soste o personal para evitar a desocupación, que é mala conselleira.

En xeral, tódalas industrias están afectadas pol-o mesmo, salvo as que outeñen no país a materia para o traballo. Por outra parte, a desinflación produxo a escasez de moeda para mercar, e pouco importa que haxa cousas baratas se non hai con que adquirilas.

O goberno á súa vez fai uns presupostos fantásticos, coma dun país que nada na abundancia, e non sabe de onde sacalo diñeiro para cubri-lo. Hai Ministerio, o de Defensa, poñámos por caso, que insume máis cartos, proporcionalmente, que o do mesmo ramo dos Estados Unidos. Noutro lugar deste número pode ver o leitor a verdade do que afirmamos. Son cifras que asustan.

¿Poderá durar moito esta situación? O que é como non lle boten unha mau os banqueiros estadounidenses, o réxime franquista está dando as derradeiras boqueadas. Quizáis non pase moito tempo sen que escoitemos os aies dos que queden sepultados no derrumbe.

Pacencia i esperar.

Vánse a acuñar en Hespaña moedas de níquel por valor de cinco pesetas. Ostentarán no anverso o busto do "caudillo" coa seguinte lenda: "Francisco Franco, caudillo de España por la gracia de Dios".

Non sabemos o que pensarán os católicos hespañoes sobor do asunto, referímonos aos católicos verdadeiros, non aos hipócritas que se amparan na relixión para tapar as súas falcatruadas; seguramente que non verán con bós ollos que se complique a Deus con tal suxeto.

De supor é que a Providencia coide de que o seu nome non ande pol-o chan e sexa manoseado dese xeito por calisquera que non teña empacho de tratá-lo de tí por tí.

¿Qué di o seu representante na terra, o Vatican, que permanece xordo cando lle convén?

FERNANDO DE LOS RIOS

En Nova York, onde residía dende que, caída a República, deixou de ser embaixador da mesma, faleceu este célebre político hespañol, que tiña máis de mestre que de político.

En efecto, D. Fernando, como solía chamárselle, iniciou a súa vida pública como profesor na Universidade de Granada; ingresou logo no partido socialista, foi deputado a Cortes no ano 1919, membro do Comité revolucionario de 1930 e por último ministro no primeiro goberno da República.

Non estaba na Hespaña cando estalou a revolta militar; pero apresurouse a poñerse a disposición do goberno republicán, que o mandou de embaixador a Washington.

Morreu o 31 de Maio derradeiro, despois de máis dun ano de enfermidade, que o había deixado paralítico e sin fala.

A NOSA TERRA asóciase cordialmente ao sentimento que embarga aos seus familiares e amigos políticos. Era un home honrado e dino da máis outa consideración.

A Federación celebra a data do plebiscito galego

A Federación de Sociedades Galegas realizou tamén, o 28 de Xunio derradeiro, un aito en homaxe á data de Plebiscito de Galiza, no seu salón da rúa Chacabuco 955, con boa cantidade de público asistente.

Autuou o Coro "Rosalia de Castro" que cantou o "Hino Galego" e delas cancións populares galegas.

Recitaron poesías galegas as señoritas Débora Maceira e Lita Suárez e fixeron uso da verba o Director de "Galicia", Xosé Colobelo e o segredario xeral da Federación Antón Alonso Pérez.

Foi un aito patriótico, en recordación da data histórica do noso povo, que se sumou aos demais aitos realizados pol-a coledividade o mesmo día e co mesmo fin.

Foi un homaxe máis á Galiza que pensa, traballa e sofre agardando a súa liberación.

CANTARES

Os mocinos que hai agora son móbos e tratan ben; si estovían unha chalina xa non falan con ningún.

Non te fies, rapariga, no pedreiro que ven canto; é a farina da pedra que se lle pon na garganta.

Teño unha mazán na ucha que me deu un carpinteiro; hai un ano que a teño, inda non perdeu o cheiro.

LEA E DIFUNDA
A NOSA TERRA
PERIODICO AUTENTICO
GALEGO, QUE DEFENDE
A AUTONOMIA DE GALIZIA

A Economía Franquista

Recollemos nesta folla algunhas cifras presupostarias cuns pequenos comentarios degarando que o povo galego coñeza a verdade económica do réxime centralista-feixista de Franco.

En todo-os presupostos hai gastos indispensables pero eisten outros que non son fundamentaes, senón transitorios que, cando acadan termos desaguisados ás posibilidades do país, atrafallan os fins esenciaes do mesmo. Taes gastos son os adicados a fins militares e de policía, os aglaiados pol-a crecente burocracia e os destinaados a satisfacer intreres da Débeda Pública. Estos gastos non teñen retorno posíbel nin determinan o nacemento de novas riquezas e si o aumento dos impostos faise por riba da capacidade económica do contribuinte, esgótanse as rendas nacionais e comenza o camiñar deica á ruína e o caos. Ehi agora as cifras:

PRESUPUESTOS. — Nos dez derradeiros anos da monarquía —1920 á 1930— o promedio anual do crecemento presupostario acadou a 169.213.561 pesetas.

Nos cinco anos da República —1931 á 1935— o promedio anual de aumentos foi somentes de 175.105.640 pesetas.

O promedio do réxime aital, tendo como referencia, non o presuposto de enantes da guerra civil, senón o de 1940, acadou até o ano de 1948 a cifra considerábel de 886.001.996 pesetas.

DEBEDA PUBLICA. — A República atopouse cunha Débeda Pública de 20.114.436.618 pesetas deixando en 1936 un volume de 22.102.621.919 pesetas. E decir, que no tempo que durou a Segunda República o promedio da Débeda Pública emitida anualmente cifrase por baixo dos 400 millóns de pesetas. En troques, dende 1941 a 1948, produxose a seguinte situación: no 1941 quedou cifrada a Débeda Pública en 28.507.432.542 pesetas. Seguiu dende ehi o vértigo da velocidade na emisión de empréstitos e chegamos ao ano de 1948 cunha Débeda que acadou a impeitiza cifra de 51.949.242.128 pesetas, o que supón un incremento anual de 2.930.226.198 pesetas.

Promedio xa superado neste ano de 1949.

GASTOS DE DEFENSA. — Os gastos chamados de Defensa Eisterior (Exército, Mariña e Ar) aglaiaron no período deste réxime centralista-totalitario a cifra moimental de 30.406.195.323 pesetas.

Resultando un porcentaxe, según os presupostos do 34'3 o/o, cáseque igual ao de Norteamérica, que ten un porcentaxe do 35 o/o (ano de 1948). E decir, ao do país máis rico do mundo, cujo presuposto pra 1948 acadou a 44.476.862.051 dólares, cun superávit de 4.807.868.058 dólares, e que ten unha balanza comercial que arroxa un saldo favorábel de 14.584 millóns de dólares, namentras o presuposto franquista é deficitario, cunha balanza comercial contraria e cuns gastos de defensa interior (Orden Pública) moi superiores aos normaes.

BUROCRACIA. — O número de xentes que compoñen hexe a bouza da burocracia franquista e que agabean por todos os órganos do Estado até chegar a entorpar os seus propios e naturais movementos, paralizano toda aitividade individual, é o seguinte:

Defensa Eisterior. Xeraes, xefes, oficiaes, crases,	650.000
Defensa Interior. Policía, Garda Civil, Policía Armada	375.000
Administración tradicional, Ministerios, Diputación e Consellos	425.000
Burocracia nova feixista-franquista	1.650.000

IMPOSTOS. — Nos dez derradeiros anos da Monarquía a progresión anual dos impostos acadou un promedio anual de 176.651.297 pesetas. Nos cinco da República ao de 61.430.540 pesetas. Franco nos anos de 1940 á 1948 e'vou a progresión anual a increíbel cantidade de 902.987.599 pesetas.

Co as cifras devanditas encol do paradiso económico-franquista faise a demostranza de que a economía do país alcanza ao desfacemento máis abraiante e sinifican o derrumbamento definitivo do réxime unitarista hespañol.

Xantar do Centro Pontevedres

O domingo 11 do corrente celebróuse un xantar orgaizado pol-o Centro Pontevedrés pra festexar o acontecemento auspicioso de haberlle sido concedida a Persoeria Xurídica pol-o Goberno da Nación Arxentina.

O aito tivo lugar no fermoso Pazo Galego que o Centro Pontevedrés posee na veciña localidade de Olivios. Víuse moi concurredo, de maneira especial por coñecidas figuras da nosa coledividade, e por delegacións de entidades, taes coma: o Centro Ourenán, Centro Lucense, Irmandade Galega, Centro de Sanxenxo, etc. Coma homenaxe ao presidente do Consello de Galiza, Dr. Alfonso R. Castelao, que non poido concurrir, impedido pol-a enfermidade que o aqueixa, deixouse valeiro o posto que se lle tiña reservado na cabeceira coma invitado de honor no seu carácter de Presidente Honorario da entidade orgaizadora do xantar.

bente de afervoadas camaradería. Aos postres, o presidente do Centro Pontevedrés, D. Antón Dios, en axeitadas verbas, eispriou a razón que motivou o xantar e presentou os saudos da entidade aos concurrentes. Falou logo o segredario do mesmo Centro, D. Cándido González, quen fixo unha emzoada recordazón de Castelao, eisaltando a súa esgrevia figura; a seguido destacou o outo sinificado que pra istitución tiña a Persoeria Xurídica que lle foi concedida. Tamén fixeron uso da verba, pra eispresar as súas felicitacións ao Centro Pontevedrés, o presidente do Centro Lucense D. Indalecio Alvarez, o presidente do Centro de Sanxenxo, o señor Antón Alonso, e o presidente da Irmandade Galega, D. Manoel Puente quen, en conceutosas verbas, cumpriu co encárrago que lle dera o Dr. Alfonso R. Castelao de transmitir a súa adhesión ao aito, a que foi recibida con afervoados aprausos.

Desenrolouse o aito n-un am-

O Plebiscito Galego

O 28 de Xuño de 1936 é unha data memorabel para o noso povo. Unha data inmorredora! Nela o povo galego amostrou a súa soberana vontade de gobernarse por si mesmo.

Dende a execución de Pardo de Cela, condenado a morte por defender as liberdades de Galiza, a nosa patria xacia homillada e sometida á coroa de Castela. Certo que Galiza continuaba chamándose reino; pero quen en realidade a gobernaba era o representante —endexamáis galego— nomeado pol-o rei castelán.

Deste xeito trascorreron máis de catro séculos, sen que o noso povo poidera ser "domado", como pretendían os Reis Católicos. A pesares da presión do poder central, das persecucións aos que non se doblegaban, chegando até a morte —como lle ocorreu ao conde de Camiña—; a pesares da inundación de funcionarios e monxes eistranxeiros, o espírito galego conservouse puro a través das longas centurias de opresión. E as nosas costumes e a nosa língoa ficaron na arca sagra que o povo gardou con amor.

En varias ocasións xurdeu con labaradas afervoadas o noso anxeio de liberdade; pero sempre foi afogado, ás veces sen piedade, como nos fusilamentos de Carral.

Houbo un verdadeiro renacemento da galegitude nos derradeiros anos do século pasado. Rosalía, Curros, Pondal, Brañas, Murguía e outros ilustres varóns loitaron por elevar a Galiza á outura que merece, liberándoa dos grilos que a ataban ao centralismo.

Ei-í se foi despertando a conciencia do povo, ao impulso dos "bós e xenerosos", que incansabelmente traballaron para que a nosa Terra fose nosa. E chegou o anxeiado momento, que fixo latexar de emoción patriótica os corazóns galegos: o 28 de Xuño de 1936.

Naquel día Galiza viveu horas de eterna lembranza e reafirmou a súa vontade de ser ceibe, "plebiscitando", pôdesse decir que por unanimidade —991.476 votos a favor e 6.085 en contra— o Estatuto que lle permitiría de ali en adiante o rexirse por si mesmo.

A fatalidade impideu que se realizara o fermoso ensoño que alumeara a ialma galega. Todos sabemos o que pasou e qué forzas infernaes se puxeron ao servico da reacción hispana para destruír a República democrática que nos había doado a ocasión de conquistar os nosos anxeios.

Cada vez máis espranzados, sexa este novo aniversario celebrado en Bós Aires dunha das datas meirandes de Galiza, outro motivo para estreitar as fias dos irmáns e xuramentarnos para non flaquear xamáis nos intentos de liberar a nosa Terra das cadeas que a agrilloan.

(TRADUCCION)

El 28 de Junio de 1936 es una fecha memorable para nuestro pueblo. Una fecha inmortal! En ella el pueblo gallego demostró su voluntad soberana de gobernarse por si mismo.

Desde la ejecución de Pardo de Cela, condenado a muerte por defender las libertades de Galicia, nuestra patria yacia humillada y sometida a la corona de Castilla. Certo que Galicia continuaba llamándose reino; pero quien en realidad la gobernaba era el representante —jamás gallego— nombrado por el rey castellano.

De este modo transcurrieron más de cuatro siglos, sin que nuestro pueblo pudiera ser "domado", como pretendían los Reyes Católicos. A pesar de la presión del poder central, de las persecuciones a los que no se doblegaban, llegando hasta la muerte —como le ocurrió al conde de Camiña—; a pesar de la inundación de funcionarios y monjes extranjeros, el espíritu gallego se conservó puro a través de las largas centurias de opresión. Y nuestras costumbres y nuestra lengua quedaron en la sagrada arca que el pueblo guardó con amor.

En varias ocasiones surgió con llamaradas fervientes nuestro anhelo de libertad; pero siempre fué ahogado, a veces sin piedad, como en los fusilamientos de Carral.

Hubo un verdadero renacimiento de galleguidad en los últimos años del siglo pasado. Rosalía, Curros, Pondal, Brañas, Murguía y otros ilustres varones lucharon por elevar a Galicia a la altura que merece, liberándola de los grillos que la ataban al centralismo.

Así se fué despertando la conciencia del pueblo, al impulso de los "buenos y generosos", que incansablemente trabajaron para que nuestra Tierra fuese nuestra. Y llegó el ansiado momento, que hizo latir de emoción patriótica los corazones gallegos: el 28 de Junio de 1936.

En aquel día Galicia vivió horas de eterna recordación y reafirmó su voluntad de ser libre, "plebiscitando", se puede decir que por unanimidad —991.476 votos a favor y 6.085 en contra— el Estatuto que le permitiría de allí en adelante el regirse por si misma.

La fatalidad impidió que se realizara el hermoso ensueño que iluminara el alma gallega. Todos sabemos lo que pasó y qué fuerzas infernales se pusieron al servicio de la reacción hispana para destruir la República democrática que nos había dado la ocasión de conquistar nuestros anhelos.

Cada vez más esperanzados, sea este nuevo aniversario celebrado en Buenos Aires de una de las fechas más grandes de Galicia, otro motivo para estrechar las filas de los hermandinos y juramentarnos para no flaquear jamás en los intentos de liberar a nuestra Tierra de las cadenas que la oprimen.

Mensaxe do Diputado pol-a Coruña, Don Alfredo Somoza a Coletividade Gallega

Irmáns galegos:

Xúntanos ore, a vos outros i-o meu espírito, a lembranza do día 28 de Xuño de 1936, que ten pra os fillos da Galiza caracteres de data gloriosa e inesquecible; data xa escrita na Historia da Patria Galega e na que o noso povo, impoñdo a súa rexa vontade, en loita cos inimigos de fora i-os esquivos do cumprimento do seu deber que tiñamos dentro, fixo realidade política a aprobación do Plebiscito Autonómico, un dos actos de máis transcendencia na súa vida como povo.

Aquela data, na que ante uns e outros (a pesares das xentras de cote latentes, máis ou menos exteriorizadas, e dos desvíos, que tiñan mistura de menosprezo pra nós e de irresponsabilidade pra eles), puémos a proba a nosa capacidade coma povo, reacando pra nós o dereito a ser dinos dos nosos destinos. Aquela data, na que ao mesmo tempo que a nosa liberdade, buscábamos, coma de cote xenerosos, conquistar un bastión de seguranza pras liberdades ofrecidas pol-a República.

Desas liberdades e d-esa República, que as garantía a Carta Constitucional, cuíos forxadores, non tendo en conta a verdadeira realidade política de Hespana, coidaron que legislando leis que se non chegaban a cumprir, abonaba pra destruír a estrutura de unha vella monarquía. E así, un día mauo pra os liberacs hespanos, que e foi e sigue sendo de loito pra os homes libres do mundo esteiro, a República i-a Liberdade fóronnos roubadas pol-o febrino hespanol, en xuntoiro nefasto cos d-máis feixistas, que val decir: coa reación de todol-os

tempos, quen dándose conta do valimento que a nosa Galiza tiña na partida traxica que se propuñan xogar, fixo d-ela unha das súas ambizoadas conquistas, porque sabía ben a indefensión en que os gobernos a tiñan.

Caro nos costou amostar que cando un povo quere, non deixa que a súa liberdade lle seia roubada si non é a costa da súa propia vida. E nos outros os galegos podemos decir, con doroso orgullo, que temos gaño un dos primeiros postos na loita contra a reación hespanola, conquerida pol-a coraxe dos seus fillos, que pagaron un millón de vidas tan grande, ou máis, que a de calisquer outro povo da Hespana liberal. I-é mester que nos outros, que soupcmos de esta loita doorosa, sanguinienta, que costou vidas, facendas e ilusíons, e que aínda fainos andar de pelegrín pol-o mundo adiante, fagamos saber, cada hora e cada día, na terra e no mar, en adiventie ou en adividente, onde quer que haya un fillo de Galiza, as novadas do noso sacrificio, non somentes pra restituirmos a xustiza que nos é debida, senon pra enseñanza dos inorantes e pra lembranza dos desmemoriados, que queren esquecer os efectos na súa grandeza. Pra esto, e pra que nos paguen sin regateos a deuda que con nosco teñen de nos restituír os devesitos que plebiscitamos e gañamos o 28 de Xuño de 1936.

Lembrémoslo pasado pra nos servir de guía no vieiro que temos que percorrer. A historia sirve pra eso. I-o que vos acabo de decir é historia alucionadora que temos de procurar se non repita, non deixando que nos sigan desorientando, na nosa viaxe coma po-

vo, aqueles que aínda agora no desterro, despóis das moitas cousas pasadas, nada ou casi que nada adprenderon, e siguen xogando a unha política de baixa terra e de cativas migallas de partido.

E pra nos ceibar d-estas miserias que eu me poño a pé de vos, pra vos decir que agora máis que nunca, co corazón i-o pensamento posto na Terra Nai, faise preciso, imprescindiblemente e necesario, que cumpramos co noso deber de galegos, axuntándonos a redor do Consello de Galiza n-un feixe de vontades fraternas, calisquera que seran as nosas pequenas diferenzas de matiz, pra, á súa veira, levar áxante a súa obra, votando man da forza invente que a "emigración" ten entre nós e do prestixio con que move a ialma do povo galego, pra salvar a este da paulina da tiranía que o asoballa e pra ceitar poida vir outra a substituíla, loitando sin acougo hastra lograr que se implante en Hespana a República Federal, pol-a que o noso país degoradendes de sempre.

Pra a loita que esta labouza demanda, oférzovos de novo a miña axuda i-acudo a vós, galegos d-Argentina, novos e vellos, aboumiñados pol-a acesa fogueira do pensamento que xurde dos sentimentos patrióticos da nosa Raza, a vos pregar o esforzo que pide esta hora enloitada, traxica, n-un mundo que caminha sin brúxula, pra co traballo de que son capaces os vosos valentes peitos, alcendidos pol-a Ideia de renardimento cidadán da nosa Terra, loitar sin descanso hastra faguer tremolar ao vento a bandeira azul e branca, que ergueremos o día da liberación da nosa Galiza.

¡TERRA A NOSA!

ANIVERSARIOS

XOSE M. QUINTANS

Co gallo de cumprirse o primeiro aniversario da morte do inesquecible irmán Xosé M. Quintans, o Centro Pontevedrés, en cuías fias desenrolou intensa e patriótica labouza, realizou un aito recordatorio no Panteón do Centro Galego, onde moran os seus restos. No seu sartego foi colocada unha ofrenda floral.

A nome do Centro Pontevedrés, pronunciou emotivas verbas o seu presidente D. Antón Dios. A seguido, tamén fixo unha afervoadada lembranza do meritario irmán o presidente da Irmandade Galega, D. Manuel Puente.

EMILIO ESTEVEZ

Tamén se cumpriu recentemente o primeiro aniversario da morte de este outro bó irmán. Un núcleo de amigos adicoulle unha praça de bronce que foi colocada no Panteón do Centro Galego.

No aito da colocación pronunciou un elocuente discurso D. Xosé Rodríguez de Vicente a nome dos compañeiros que con Emilio Estévez aituaron no conxunto artístico "Teatro Pasional e de Ideias". Logo dixo unhas emotivas verbas D. América Lozano e pechou o aito, a nome dos amigos e galeguistas, D. Rodolfo Prada con verbas en galego facendo unha emozoadada lembranza da súa labouza patriótica.

As son da zanfona

¡De Frente! ¡Mar!...

¡Xa se salvou a nación!
Para o cochino gardar,
queña vaixe a formar
en Hespana un batallón.

Batallón de granadeiros,
todos outos e fornidos:
falanzistas ben mantidos
e con bós cartos traseiros.

Para ingresar neste falo,
pol-o menos hai que ter
acreditado no haber,
dalgún rozo, o asesinato.

O comandante sería
o que na praça de touros
de Badaxoz, cos seus mouros,
fixo unha carnicería.

Tenientes e capitáns
presentaríanse a montóns;
serán dinos dos galóns
os de máis sanguentas mans.

O cabo de gastadores
ha de ser Queipo del Llano:
por gaiaso e por mastrana,
meresee taes honores.

¡Qué nota sensacional
non se dá en Madrids
cando cumpren os desfiles
desta tropa sen equal!

Con orondo porco ao frente,
lucindo, douro, o Toisón,
alá vai o batallón
causando o pasmo da xente.

Unha chula das Vistillas,
vendo ao cocho de bó unto,
dirá de seguro ao punto:
"¡Anda y que te hagan mor-
[cillas]!"

En cambio, un feixista infame
—todos da mesma calaña—
eisramará: ¡Arriba Hespana!
(¡A Hespana morta de fame!)

Antre travedia e sainete,
a hispana nación camiña
na meio da arrebatina.
¡Cortadillo e Rinconete!

¿Algún día terán fin
tanta inxustiza e door?
Xa chegará, acusador,
para ese porco ruin,
tamén o seu San Martín.

POR VERDUGUELLO

PRINCIPIOS DO GALEGUISMO
 1 - Galiza, unidade cultural.
 2 - Galiza, povo autónomo.
 3 - Galiza, comunidade cooperativa.
 4 - Galiza, célula de universalidade.

A NOSA TERRA

(NUESTRA PATRIA)

Despotas insensatos,
 forzá, forzáde gaitos
 Pode optimir o ferro
 Un coipo enfracoído;
 Mais as nobres idias
 E gloriosos instintos...
 Eise... non pode, non, o duro
 Nin a morte extinguitos.
 EDOARDO PONDAL

Aitos pra Celebrar o Día de Galiza

DOS CENTROS ORENSANO E PONTEVEDRÉS

A Comisión Conxunta de Cultura dos prestixiosos e importantes Centros Orensano e Pontevedrés, respondendo ao espírito patriótico galeguista dos mesmos, preparou un amplo programa de aitos celebratorios da gran data da nosa patria: Día de Galiza. Serán catro aitos de categoría e de xurdido senso galego, que farán honor ás entidades que os patrocinan.

1º) Exposición de Esculturas en Madeira de Motivos Galegos pol-o laureado escultor pontevedrés don Anxel Alén, no Centro Orensano, Belgrano 2186. A inauguración faráse o sábado 23 de Xulio ás 18 horas.

2º) Conferencia do deputado galego don Alfredo Somoza e concerto da Coral "Terra Nosa" na sede do Centro Orensano, Belgrano 2186, o sábado 23 de Xulio ás 21.30 horas.

3º) Banquete en honor do Consello de Galiza nos salóns do Centro Orensano, o domingo 24 de Xulio ás 21.30 horas.

4º) Gran festival artístico, de música, cantos e danzas galegas, no Teatro Politeama, rúa Corrientes Nº 1490, o Día de Galiza, 25 de Xulio ás 21.30 horas. A parte musical istará a cargo de unha importante orquesta baixo a dirección do esgrevio mestre don Isidro B. Maiztegui, que, entre outras escollidas pezas galegas, interpretará, por primeira vez en Bós Aires, o fermoso Poema sinfónico "Saudades", da orensana Obdulia Prieto Nespereira. A parte de cantos correrá a cargo da prestixiosa Coral "Terra Nosa" que auspicia o Centro Orensano, baixo a dirección do mestre D. Isidro B. Maiztegui.

DAS SOCIEDADES BETANCEIRAS

Tamén as sociedades betanceiras se dispoñen a festexar diariamente o Día de Galiza. A "Comisión Pro-Relaciones entre las Sociedades del Partido Judicial de Betanzos" orgañou un gran festival a realizarse o domingo 24 de Xulio, ás 16 horas, na sede social do Centro de Betanzos, México Nº 1660, d-acordo do programa seguinte:

Verbas sobor o significado do Día de Galiza; situación do conxunto de gaitas do mestre Sixto; danza de mariñeiros; presentación da Coral do Centro Betanzos "Os Rumorosos", baixo a dirección do mestre Carlos López García; gran Concurso de Muñeira e baile familiar pechando a festa.

Patrocinañ o dito festival as entidades: Centro Betanzos, Oza de los Ríos, Casa Coirós, Unidos de Sada, Hijos de Ois e Residentes de Cesuras.

Lembranza do Plebiscito Galego

(Ver da páxina 1)

Él se inclúe, dunha autonomía integral, onde o espírito se ceiba das influencias alleas. E con ese espírito se debía desenrolar a cultura galega, non somentes usando o noso propio idioma, senon buceando no cerne da nosa alma para sacar a luz os nosos valores.

Eispricou a composición do Consello de Galiza, que non era a representación dun partido, senon a xuntanza de homes de diferentes ideas políticas, que, elexidos pol-o voto do povo, uníronse para un fin patriótico, no que todos están dacordo: o conqurimento da Autonomía de Galiza por meio da restauración da República. "Mentras Castela e Suárez Picallo —dixon— son galeguistas; Villaverde e Somoza, de esquerda republicana, eu son e pertenczo ao partido agrario de Pontevedra".

Afirmou que nada lle importaba o que dixesen de Galiza os casteláns, pois él tiña a seguri-

dade que cando chegase o momento histórico, a nosa Terra retomaría o camiño que ficou truncado pol-a traizón que fixo posibel a nosa guerra civil; entón, pese aos que se opuxesen aos nosos desinios, realizárase o noso ancestral desexo. Entusiasmas aprausos acolleron estas verbas, que eleitizaron á concurrencia.

Terminou Alonso Ríos asegurando que non haberá de pasar moito tempo sen que Galiza dé mostras da súa forza e do seu anceo de liberarse das cadeas que a oprimen.

Ao final do discurso, de verdadeira crarinada de guerra, o segredario do Consello de Galiza foi ardentemente apraudido e felicitado.

ADHESIONS RECIBIDAS

- Ramón Suárez Picallo
- Alfredo Somoza
- Luis Tobío
- Tomás Alvarez Angulo

Asamblea da Irmandade Galega de Bós Aires

Coa persencia dun bon número de irmandiños, realizouse o día 17 de Xunio derradeiro a Asamblea Xeral da nosa Irmandade, na segredaría social, rúa Belgrano 2186.

As 22 horas deuse comenzo ao aito cunhas verbas do irmán presidente, don Manoel Punte, quen trasmetiu aos presentes un agarimoso saúdo do presidente do Consello de Galiza, irmán Alfonso R. Castela, que non puido estar presente na xuntanza por atoparse malado dendes fai un tempo. Os conceptos do señor Punte i-as verbas que dixo en representación do Dr. Castela, foron acollidos con afervoado aprauso pol-os presentes.

Seguidamente, deuse comenzo ao desenrolo da Orden do día, empezando por nomear o presidente da Asamblea e sendo eleito pra esto o irmán Dr. Fiz Fernández e, como segredarios os irmáns Manuel López (fillo) e Antón Suárez do Pazo. Pra firmar a acta foron nomeados os irmáns Antón Rodríguez e Leonardo Pereira. Despois considerouse a Memoria, que foi aprobada en xeral e sin discusión; seguidamente aprobouse o Balance e deuse un voto de aprauso á Xunta Executiva pol-a súa laboura.

Logo foron tratados asuntos varios de grandeiro intrés pra Irmandade, os cales foron resolto coa debida consideración e d-acordo ás circunstancias, co bon senso que decote se pon nas resolucións da nosa entidade, ao marxe de todo persoalismo e co máis outo criterio. Todos os asuntos tiveron a merecida discusión e foron aprobados por maioría de votos, a que foi cuase total en d-eles casos.

Como cousa derradeira fíxose a elección da nova Xunta Executiva na súa totalidade, como é de práctica, sendo nomeados por

- Xerardo Alvarez Gallego, delegado do Consello de Galiza en Cuba
- Xoan López Durán, delegado do Consello de Galiza en México
- Sebastián González, delegado do Consello de Galiza en Puerto Rico
- Profesor Martínez López, de Nueva York
- Luis Cortiñas, Concepción del Uruguay
- Irmandade Galega do Uruguay
- Irmandade Galega de Río de Xaneiro
- Irmandade Galega de Mendoza
- Irmandade Galega de Rosario
- Casa de Galicia de Rosario
- Agrupación de Republicanos Españoles de C. del Uruguay
- Sociedades do Partido Xudicial de Betanzos
- Centro de Sangenjo
- Sociedad Hijos de Pol y sus Comarcas
- Asociación Ribadavia y su Partido
- Asociación Ayuntamiento de Carral.
- Aitnou de locutor o Sr. Suárez do Pazo.

acramación os irmáns que a seguido se mencionan, cos carregos pra os que foron eleitos:

Presidente, Manoel Punte; Vice, Xosé Núñez Búa; Segredario, Avelino Díaz; Pro Segredario, M. Varela Buján; Segredario de Actas, Rodolfo Prada;

Tesoureiro, Jesús Sinde; Pro Tesoureiro, Antonio Gómez. Vocales: Fiz A. Fernández, Tomás Guedé e Pedro Campos Couceiro. Suprentes: Xosé Daporta, Florentino Troitino e Rafael Cabo. Revisores de Contas: Marcelino Lastra e Leonardo Pereira.

UN BRILANTE AITO DO CENTRO LUCENSE EN HOMENAXE AO COMPOSITOR MONTES

Co gallo de cumprirse o 50º aniversario da morte do esgrevio músico galego Xohan Montes, o Centro Lucense de Bós Aires ofreceu un manífeco concerto de música e canto galegos que se levou a cabo no Teatro Arxentino, o domingo 26 do corrente pol-a mañán.

O aito acadou un éisito extraordinario, tanto no aspecto cultural e artístico como pol-a numerosa e calificada concurrencia que encheu o teatro. Pol-a súa calidade e pol-o nido senso galego que tivo, constituiu o dito festival unha outa nota de ergulo pra a nosa coleitividade.

Iniciouse o aito co Himno Galego interpretado pol-a Coral "Terra Nosa", que auspicia o Centro Orensano. De seguida o presidente do Centro Lucense, señor Indalecio Alvarez fixo a presentación do orador, D. Liño Pérez, encarregado de facer o panexirico do mestre Montes.

O irmán Liño Pérez pronunciou en galego unha xurdia conferencia de singular valor literario e de fondos conceptos. Dibuxou manífecamente a esgrevia figura de Montes, eisaltou a súa laboura artística facendo resal-

tar o que ela significou pra o acervo musical de Galiza e coma afirmazón da nosa nacionalidade galega. A disertazón tivo afervoado son patriótico e foi a miúdo interrompida por fortes aprausos do público. Austémonos de facer un resumen da mesma, pois desexamos ofrecela íntegra no prósimo número. As moitas felicitacións que recibiu o irmán Liño Pérez pol-o seu traballo, engadimos as nosas moi afervoadas.

Unha boa orquesta, dirixida con gran acerto pol-o mestre galego Agustín R. Blasco, interpretou brillantemente sete páxinas musicas de Montes, que foron moi apraudidas. Esí mesmo recibiu calurosas ovacións a Coral "Terra Nosa" nas interpretacións que ofreceu, baixo a maxistral dirección de Isidro B. Maiztegui, coa xusteza e brillo a que nos ten acostumbrados ise prestixioso conxunto que xa é un dos lexitimos orgulos da nosa coleitividade. Tamén Maruxa Villanueva conqueiru aprausos nas dúas cancións de Montes que tivo a seu cargo.

Vaian as nosas felicitacións ao Centro Lucense pol-o tan merecido éisito que tivo o dito aito.

Morreu Lois Manteiga

Con fonda door dámol-a tristeira notiza, O 25 de maio derradeiro finou Lois Manteiga, excel espírito, brillante escritor, bó patriota galego. No mes das frores — no mes en que por tudol-os corrunchos da Terra nai abrollan as frovinas homíldes e as frores radiosas, embelecendo a paisaxe e acugulando o ambiente de ecendor—, n-ise mes, aló n-un leito de hospital compostelán, ficou tronzada unha manífeca frol da galegitude.

Lois Manteiga viveu sempre acochado na maior humildeza, sen preocuparse de facer resoar nas lousas da praza pública o oiro de bon lei da súa ampla cultura, da súa esquisita espíritoalidade, da súa prosa reluciente, da súa produción intelectual abundosa e rica. E ademais, Manteiga era un home fidel a súa lingua, a cal cultivaba con amore e brillanteza. Nas antoloxias galegas sempre terá un outo posto. Como tamén o terá na risca de not dos que foron fideles á patria galega, á democracia e á liberdá, ideais pol-os cales sofreu na íalma e no corpo.

O coñecín unha noite n-un café de Compostela. O gran Maside arranzara o encontro. Só unha hora poiden gozar da súa compañía. Mais foi d-abondo pra que endeazamais o poida esquecer. Tiña o físico azamclado pol-a quentura d-unha cruel doenza; nos ollos tiña a brillanteza da súa raza e da espírito, mais tamén a neboira d-un fondo atristuramento; seu falar era macio, pro con verbas acelmosas, eispresando conceptos mestos e trascendentes. Manteiga parecía non querer ser, non querer pesar, e non embargantes deixaba forte amosega no anemo de quen o trataba. De seguida se adivinaba n-él unha outa e singular intelectualidade.

Finou Manteiga cando sóo tiña corenta anos. Debeu morrer, máis que pol-a febre da súa doenza, pol-a pesadume firente que lle debía producir iste intre noxento e sómbrizo pra a patria, intre de podremia cívica, de sequeidade de íalmas, de tráxica escravitude espíritoal. Debeu morrer de noxo de ter que vivir sen liberdá. E foise sen ter a satisfacción de recoller a colleita da súa sementeira literaria e ideolóxica. Pecháronse seus ollos sen ter a ledicia de ollar a liberación da nosa sapra Terra.